

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 7. jula 2023. godine
Br. ref.: RK 2235/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI219/22

Podnosilac

Drita Morina

**Ocena ustavnosti presude Rev.br.152/2022 Vrhovnog suda od 11.oktobra
2022.godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Drita Morona iz Prištine (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva), koju zastupa Florim H. Shefqeti, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava ustavnost presude [Rev.br.152/2022] Vrhovnog suda od 11.oktobra 2022.godine, u vezi sa rešenjem [AC.br.10274/2021] Apelacionog suda od 05.januara 2022. godine, i rešenjem [C.br.5901/2021], Osnovnog suda od 04.novembra.2021.godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenih odluka redovnih sudova, kojima se navodno, podnositeljki zahteva povređuju prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 46 [Pravo na imovinu], članom 54. [Sudska zaštita prava], članom 55 [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6.1 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113 (1) i (7) [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 30. decembra 2022. godine, zastupnik podnositeljke je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 11. januara 2023. godine, predsednica Suda je odlukom [br. GJR.KI219/22] imenovala sudiju Safeta Hoxhu za sudiju izvestioca, dok je odlukom [br. KSH.KI219/22], imenovala Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Radomira Labana, i Nexhmi Rexhepi, članovi.
7. Dana 24 januara 2023.godine, Sud je obavestio zastupnika podnositeljke zahteva o registraciji. Istog dana kopiju zahteva je poslao i Vrhovnom sudu.
8. Dana 25. maj 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Sud na samom početku pregleda činjenica zahteva smatra, da postoji potreba da se razjasni činjenično stanje u vezi sa postupcima i procedurama koji su vođeni pred nadležnim organima, kako bi sama suština ovog zahteva pred sudom bila jasnija. Imajući to u vidu, Sud primećuje da je suština postupaka koji su vođeni pred nadležnim organima i redovnim sudovima bilo pitanje ostvarivanja imovinskih prava nad stanom koji se nalazi u Prištini. Shodno tome, u cilju ostvarivanja tih prava podnositeljka zahteva je vodila postupke pred Direkcijom za imovinsko stambene zahteve (u daljem tekstu: Direkcija), kao i pred redovnim sudovima.

Postupak pred Direkcijom u vezi sa priznanjem imovinskog prava

10. Tokom 2002 godine, majka podnositeljke zahteva, kupila je stan koji se nalazi u Prištini od lica R. D., pri čemu su i 18.septembra 2002. godine, zaključili kupoprodajni ugovor, koji je overen u Opštinskom sudu u Prištini pod brojem [Vr.nr.5208/2002]. Međutim H.S., je 12.avgusta 2003. godine, podneo tužbeni zahtev protiv lica R.D., i majke podnositeljke zahteva u kome je tražio poništenje ugovora. Postupak povodom tužbenog zahteva H.S., je obustavljen iz razloga što je H.S., podneo isti zahteva i Direkciji kao nadležnom organu u kome je tražio priznanje imovinskog prava nad predmetnim stanom.
11. Dana 22.oktobra 2005. godine, Komisija za imovinske zahteve Kosova (u daljem tekstu:KIZK) kao nadležno telu Direkcije, donelo je rešenje [HPCC/D/226/2005-A-&C], kojim je licu H.S., priznalo prava kategorije A, odnosno imovinsko pravo nad predmetnim stanom, dok je licu R.D., KIZK priznala prava kategorije C, odnosno pravo na kompenzaciju.
12. Tokom 2008 godine, majka podnositeljke zahteva koja je u tom periodu živela u predmetnom stanu, i lice R.D., podneli su žalbu KZIK, u kojoj su osporavali prvostepeno rešenje [HPCC/D/226/2005-A&C].
13. Dana 19.juna 2008.godine, KIZK je donela rešenje [HPCC/REC/101/2008], kojom je žalbu majke podnositeljke zahteva i lica R.D., odbila, dok je prvostepeno rešenje potvrdila u celosti, čime je pitanje nosioca imovinskog prava rešeno pravosnažnom odlukom.

Postupak pred Kosovskom agencijom za upoređenje i verifikaciju imovine (u daljem tekstu: KAUVI)

14. Tokom 2019. godine, H.S., podnelo je zahtev KIZK, u kome je tražio, priznanje imovinskih prava nad predmetnim stanom, oslobađanje stana od lica i predmeta, kao i omogućavanje registracije njegovih imovinskih prava nad predmetnim stanom u katastru.
15. Dana 13.decembra 2019. godine, KIZK, je donela grupnu odluku [HPCC/D/COMP/02/2019], kojom je potvrdila imovinsko pravo podnosiocu zahteva, naredilo je licu koje je u stanu da stan oslobodi, i odobrilo je registraciju imovine u katastru.
16. Tokom 2020. godine KAUVI, kao naslednik Direkcije, donela je prvu naredbu u kojoj je tražila oslobađanje predmetnog stana, i upis imovinskih prava lica H.S., u katastar.
17. Dana 14.jula 2020.godine, katastar je obavestio podnositeljku zahteva da je nadležna služba preduzela radnje u vezi sa implementacijom rešenja [HPCC/D/226/2005/A-C], od 22.januara 2005. godine.
18. Dana 28.oktobra 2020.godine, KAUVI je donela odluku o sprovođenju rešenja [br.DS 002241], u kome je tražila da „*podnositeljka zahteva koja je živela u stanu sa porodicom, napusti predmetni stan*“, a što je podnositeljka zahteva u međuvremenu i uradila.

Postupak pred redovnim sudovima

19. Sud nalazi da je podnositeljka zahteva u cilju nastavka ostvarivanja svojih imovinskih prava nad predmetnim stanom, pred redovnim sudovima pokrenula i dva sudska postupka, i to, postupak pred Osnovnim sudom, i postupak pred Vrhovnim sudom koji je predviđen na osnovu zakona o KAUVI. Međutim imajući u vidu da su oni inicirani u kratkom vremenskom periodu, i da su proceduralno međusobno povezani, Sud će ih u nastavku predstaviti hronološkim redom na način kako su sudovi po njima odlučivali.
20. Dana, 30.oktobara 2020.godine, podnositeljka zahteva je podnela Osnovnom sudu predlog za uvođenje mere obezbeđenja nad predmetnim stanom, da se poništi obaveštenje iz katastra od 14.jula 2020. godine, kao i da se ukine odluka [HPCC/D/226/2005/A-C], od 22.januara 2005. godine.
21. U međuvremenu, podnositeljka zahteva je podnela i Vrhovnom sudu žalbu protiv obaveštenja KAUVI, [DS002241] od 28.oktobra.2020. godine, u vezi sa sprovođenjem rešenja [br.HPCC/D/226/2005/A&C] KIZK od 22. oktobra 2005. godine.
22. Dana 18. novembra 2020.godine, Osnovni sud je postupajući po zahtevu podnositeljke od 30.oktobra 2020.godine, doneo rešenje [C.nr.4760/20] , kojim je tužbeni zahtev podnositeljke odbio u potpunosti, pri tome navodeć;

„Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, ovaj sud ocenjuje da razlog zbog kojeg se mera bezbednosti u ovom slučaju ne može odrediti ima veze sa činjenicom da je zahtev za izricanje mere bezbednosti podnet, predstavlja mešanje u drugi postupak u ovom predmetu koji je razvijen pred Komisijom za imovinske zahteve Kosova koji se, kao što se vidi iz spisa predmeta, razvija između parničnih strana, po inicijativi tužene - protivnika osiguranja za izvršenje odluke br.HPCC/D/226/2005/A&C, od 22.10.2005. godine. Po ovom osnovu i za takve slučajeve, pravna zaštita je obezbeđena u postupku koji je razvijen pred Komisijom za imovinske zahteve Kosova Kosovske agencije za upoređivanje i verifikaciju imovine i nije moguće da tokom razvoja postupka pred Kosovskom agencijom za upoređivanje i verifikaciju imovine da se ometa drugim procedurama.“

23. Dana 24.decembra 2020.godine, Vrhovni sud je po žalbi podnositeljke podnete protiv obaveštenja KAUVI, [DS002241] od 28.oktobra.2020. godine, doneo rešenje [GJSK-KPA-A-004/2020], kojim je žalbu podnositeljke zahteva odbacio kao nedozvoljenu. U obrazloženju rešenja Vrhovni sud je zaključio;

„U skladu sa članom 15.1 Zako na KAUVI-a, protiv odluke Komisije za verifikaciju imovine i protiv odluke Komisije za imovinske zahteve, stranke mogu, u roku od 30 dana, podneti žalbu Vrhovnom sudu preko Sekretarijata agencije.

Žalbena odluka, HPCC/D/226/2.005/A&C, od 22.10.2005. godine, je pravosnažna i konačnog oblika u skladu sa članom 2. stav 7. gore pomenute Uredbe br.1999/23, na isto se u ovoj fazi ne može uložiti žalba, niti prema Uredbi UNMIK-a br.2000/60, jer odredbe ova dva navedena propisa, kao i naknadnih zakonskih akata koji su sada na snazi koji regulišu ovu materiju, ne predviđaju redovne ili vanredne pravne načine poništavanja pravosnažnih odluka Komisije za imovinsko stambene zahteve.

Slična je i sudska praksa Ustavnog suda Republike Kosovo u vezi sa odlukama Komisije za stambeno imovinske zahteve, (videti presudu Ustavnog suda u predmetu broj KI 104/10 i konkretno stavove 64. -75, ove presude).

24. Podnositeljka zahteva podnela je žalbu Apelacionom sudu na rešenje [C.nr.4760/20] Osnovnog suda.
25. KAUVI, je u odgovoru na tužbu osporila tužbeni zahtev tužioca kao i predlog mera obezbeđenja, suprotstavljajući se materijalnoj nadležnosti prvostepenog suda, navodeći da je rešenje [HPPCC/D/226/2005/A&C] od 22.oktobra.2005. godine konačna odluka.
26. Dana 15.marta 2021.godine, Apelacioni sud je doneo rešenje [CA.nr.6028/2020], u kome je prihvatio žalbu podnositeljke zahteva, pri tome poništio rešenje Osnovnog suda u Prištini broj [C.nr.4760/20] i predmet je vrati na ponovni postupak.
27. U obrazloženju rešenja [CA.nr.6028/2020], Apelacioni sud je *inter alia* naveo:

„Veće nalazi da je žalbeno rešenje doneto uz bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 182.2 n) ZPP-a, koja se sastoji u tome što obrazloženje ne sadrži potpune i jasne razloge u pogledu nadležnosti suda da odlučuje o ovom spornom predmetu .

Prvostepeni sud u ponovnom postupku dužan je da otkloni povredu postupka, tako što ce tužilji da vrati tužbu da utvrdi tužbeni zahtev, uz naznaku katastarskih podataka za stan koji je predmet ovog spora.

Otvaranje revizije zbog činjenice da je odluka broj HPCC/D/226/2005/A-C od 22.10.2005. godine konačna odluka, kao i odluke Agencije za katastar nisu konačne odluke u upravnom postupku, takođe mora da otvori raspravu zbog činjenice da je zahtev njenog pravnog prethodnika Xhevahire Morine, kao i lica Radislava Dekića prema odgovornoj strani Halitu Sinaniju, br.DS002241 i DS001970, je okončan konačnom odlukom br.HPCC/REC/101/2008 od 19.06.2008. godine.

Gore navedene odluke su ne overene kopije po zakonu, pa sud mora tražiti od stranaka da prepisi relevantnih odluka budu originalni ili overeni u skladu sa zakonom.

Nakon potvrđivanja ovih činjenica, stekli su se zakonski uslovi za ocenu nadležnosti, odnosno sudske nadležnosti, u ovom sporu, kao zakonskog uslova za zakonito i pravično odlučivanje u ovoj spornoj stvari, uključujući i odluku o određivanju mere bezbednosti“.

28. Dana 14.maja 2021.godine, Osnovni sud je u ponovljenom postupku doneo rešenje [Ac.nr.4760], kojim je odbacio predlog za uvođenje mere obezbeđenja podnositeljke zahteva kao nedozvoljen.
29. U obrazloženju rešenja, Osnovni sud je *inter alia* naveo:

„Postupajući po uputstvu Apelacionog suda Kosova [...]

[...] tokom ročišta saslušanja ovlašćeni zastupnik tužilje-predlagačice obezbeđenja konstatovao da ostajemo pri predlogu za određivanje mere obezbeđenja, s obzirom da su ispunjeni zahtevi iz ZPP-a u pogledu određivanja

mere obezbeđenja iz člana 297. 300, 301 i 304 ZPP-a. On je dodao da je predlagačica vlasnica upisana u katastarskim knjigama u stanu koji je upisan u katastarskoj parceli broj 0-71914059-06327-1-14-0-4 i to zbog toga što je ovaj stan stekao pravo svojine od njene majke X M, koja je stekla pravo svojine od R. D po ugovoru broj VR.nr.5208/2002....“.

„... Iz izloženog i u smislu odredbe člana 391. stav 1. tačka c) i g) člana 393. i član 166 stav 2 Zakona o parničnom postupku, koji se odnosi na član 1.2, 2.5 i 2.7 Uredbe UNMIK-a broj 1999/23 i član 17 i 19, Zakona br.05/L-010 o Kosovskoj agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine, odlučeno je kao u izreci ovog rešenja budući da je sud u ovoj spornoj pravnoj stvari odlučio kao u izreci ovog rešenja pozivajući se na navedene zakonske odredbe, među sudske stranke mogu svoja potraživanja tražiti u drugim postupcima i drugim pravnim sredstvima jer o predmetima ove pravne stvari odlučeno pravosnažnom odlukom ...“

30. Podnositeljka zahteva podnela je žalbu Apelacionom sudu na rešenje [Ac.nr.4760], Osnovnog suda.
31. Dana 21.jula 2021.godine, Apelacioni sud je doneo rešenje [AA.C.nr.4962/2021], kojim je usvojio žalbu podnositeljke zahteva, pri tome poništio rešenje Osnovnog suda i predmet je vratio na ponovno suđenje.
32. U obrazloženju rešenja Apelacioni sud je *inter alia* naveo:

„Prvostepeni sud je u obrazloženju pobijane odluke, između ostalog, obrazložio [...] da nije nadležan da razmatra i odlučuje o tužbenom zahtevu ove tužbe jer je u vezi sa ovom žalbom je odlučena prema odluci broj HPCC/D/226/A&C od 22.10.2005. godine, odluci o zahtevu za ponovno razmatranje HPCC/REC/101/2008 od 19.06.2008. godine i pravosnažnoj odluci broj KPCC/D/CAMP/02/2019 od 13.12.2019. godine, za koje odluke ovaj sud nije nadležan da odlučuje o njima...“, dok je u izreci pobijane odluke konstatovano je samo u vezi provere svojine, nigde se ne navode odluke tužene u kojim odlukama je pobijano rešenje obrazloženo, i u kojim je odlukama je traženo njihovo poništenje tužbom tužilje.

„Prvostepeni sud je dužan da izbegne gore navedene nedostatke u ponovnom postupku, prvobitno ako tužba ne sadrži podatke iz člana 253, stav 1 i 99 Zakona br.03/L-006 o parničnom postupku, prvo da pozove tužilju da reši tužbeni zahtev na osnovu člana 99, 102 stav 1 i 3 Zakona br.03/L-006 o parničnom postupku, pošto ukloni ove nedostatke da ima na umu i žalbene navode tužilje, a nakon otklanjanja i potpune provere činjeničnog stanja i gore navedenih okolnosti da se donese ispravna odluka, koja odluka mora da sadrži razumljivu izreku, razumljivo obrazloženje, koje činjenice je proverio, da li je te činjenice proverio dokazima, koji dokazi su koristili, i da donese odluku na osnovu zakona.“

33. Dana 4.novembra 2021. godine, Osnovni sud je u ponovljenom postupku doneo novo rešenje [C.br.5901/21] kojim je tužbeni zahtev i predlog za uvođenje mere obezbeđenja podnositeljke zahteva odbio kao nedozvoljene, pri tome nalazeći:

„nakon uvida u spise predmeta, ocenjuje da nije nadležan da razmatra i odlučuje o zahtevu ove tužbe jer je u vezi sa ovim predmetom odlučeno rešenjem broj HPCC/D/226/2005/ A&C od 22.10.2005.godine, odluka po zahtevu za preispitivanje HPCC/REC/101/2008, od 19.06.2008.godine i konačna odluka broj KPCC/D/CAMP/02/2019 od 13.12.2019.godine, za koje odluke ovaj sud donosi nemaju nadležnost da odlučuju o njima.

Prema važećem zakonu broj 05/L-010 za Kosovsku agenciju za upoređivanje i verifikaciju imovine, nije predviđeno da odluke Direkcije za stambena i imovinska pitanja ili drugi akti u vezi sa ovim odlukama mogu biti predmet tužbu, sve dok prema članovima 17-19 ovog zakona, KAUVI ima ovlašćenja da izvrši svemoćne odluke Komisije za imovinske zahteve, presude Vrhovnog suda i odluke Komisije za imovinsko-stambene Zahteva i da izda i izvrši nalog za iseljenje svakog lica koje je nezakonito boravilo na imanju postavljenom svemoćnom odlukom.

Prema članu 2.7 Uredbe UNMIK-a broj 1999/23, od 15.11.1999, konačne odluke komisije su obavezne za sprovođenje i više ne podležu novom preispitivanju od strane bilo kog drugog sudskog ili administrativnog organa na Kosovu“

34. Podnositeljka zahtev podnela je žalbu Apelacionom sudu protiv rešenja [C.br.5901/21] Osnovnog suda.
35. Dana 5.maja 2022.godine Apelacioni sud je doneo rešenje [Ac.br.10274/21], kojim je žalbu podnositeljke odbio kao neosnovanu, pri tome navodeći;

“[...] iz spisa predmeta potvrđuje se da je u vezi sa tužbom, odnosno istim pitanjem tužioca-predlagača osiguranja, rešeno jednokratno rešenjem Vrhovnog suda Kosova GJSK.-KPA-A-004/2020 od 24.12.2020.godine, kojim je pritužba Drite Morine, podneta protiv Obaveštenja DS002241 od 28.10.2020.godine, u vezi sa sprovođenjem Odluke Komisije za stambeno-imovinske poslove, HPCC/D/22 /2005, od 22.10.2005, odbačen je kao nedozvoljen. U tom kontekstu, ovaj sud ocenjuje da je pravičan i zakonit ovakav zaključak prvostepenog suda o odbacivanju tužbe-predloga kao neovlašćene, budući da je u vezi sa ovim zahtevom svojevremeno odlučio Vrhovni sud Kosova rešenjem GJSK. - KPA-A-004/2020 od 24.12.2020. godine, kojim je postupak takođe okončan, pa se u ovoj situaciji vezano za taj zahtev o tužbi ne može odlučivati dva puta jer je u odnosu na nju odlučeno jednom, pa je o ovome godine, osnovano je prvostepeni sud odbio kao nedozvoljen tužbu i predlog za određivanje mere privremene osiguranja tužioca-predlagača i u vezi sa tim odbijeni su kao neosnovani žalbeni zahtevi tužioca, a pobijano rešenje odlučeno da se potvrđuje”.

36. Podnositeljka zahteva podnela je reviziju Vrhovnom sudu protiv rešenja [Ac.br.10274/2021] Apelacionog suda.
37. Dana 11.oktobra 2022.godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Rev.br.152/2022], kojom je reviziju podnositeljke zahteva odbio kao neosnovanu.
38. U prilogu obrazloženja presude Vrhovni sud je *inter alia* zaključio:

„Vrhovni sud Kosova je o istom pitanju odlučio rešenjem GJSK-KPA-A-004/2020 od 24.12.2020.godine, kojim je odbio kao nedozvoljenu tužbu tužioca, izjavljena protiv obaveštenja DS002241 od 28.10.2020.godine , vezano za sprovođenje odluke Komisije za stambena pitanja HPCC/D/226/2005, od 22.10.2022.godine

Revizijski navodi tužioca da su prvostepeni i drugostepeni sud povredili zakonske odredbe, Ustava Republike Kosovo i evropske konvencije, kako se to revizijom tvrdi, iz razloga što je tužilja u reviziji pogrešila zakonske odredbe, Ustav Republike Kosovo i evropske konvencije. nije pružena sudska zaštita, pošto na osnovu člana 2.5 6 Uredbe UNMIK-a 1999/23 utvrđuje da „Kao izuzetak od nadležnosti lokalnih sudova, Komisija ima isključivu nadležnost da rešava

kategorije potraživanja istaknute u stavu 1.2 ovog Uredba, dok član 2.7 utvrđuje da su konačne odluke Komisije obavezne za sprovođenje i ne podležu preispitivanju od strane drugog sudskog ili administrativnog organa na Kosovu“

Navodi podnosioca

39. Podnositeljka zahteva navodi, da se presudama redovnih sudova njoj povređuju prava propisana članom 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 46 [Pravo na imovini], članom 54. [Sudska zaštita prava], članom 55 [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava, u vezi sa članom 6.1 (Pravo na pravično suđenje) EKLjP.

Navodi o kršenju člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6 EKLjP

40. Podnositeljka zahteva smatra da je presudama sudova povređen član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLjP, u vezi sa nedostatkom adekvatnog obrazloženje sudskih odluka. Podnositeljka smatra da odluke sadrže ozbiljne nedostatke u delu koji se odnosi na pitanje njenih imovinskih prava [...].
41. U prilog tome, podnositeljka navodi, „*da su sudovi a posebno Vrhovni sud, kao sudski organ poslednjeg stepena, trebao da obrati posebnu pažnju na obrazloženje odluka, posebno ako se ima u vidu činjenica da se radi o odluci instance koja je poslednja i takvim odlukama se uspostavljaju presedani koji mogu biti od posebnog značaja za nižestepene sudove. Propust sudova a posebno Vrhovnog suda da pruži adekvatno i dovoljno obrazloženje zasnovano na zakonu takođe narušava princip pravne sigurnosti za stranke i sprečava razvoj stalne prakse sudskog tumačenja sličnih pitanja“.*
42. Shodno tome, podnositeljka zahteva se poziva na slučajeve suda u zahtevima KI 138/15 podnosilac zahteva *Sharr Beteiligungs GmbH* d.o.o., i KI 87/18 podnosilac zahteva *IfSkadeforsikring*.
43. Podnositeljka zahteva ističe da je i ESLJP već više puta odlučio da pojam pravičnog suđenja zahteva, između ostalog, da se nacionalni sudovi na svim instancama bave svim suštinskim pitanjima sudskog predmeta prilikom izricanja svojih sudskih odluka, pri tome pozivajući se na presude ESLJP, u slučajevima *Boldea protiv Rumunije*, *Hiro Balani protiv Španije*, *Ruiz Torija protiv Španije*, itd.
44. Takođe podnositeljka zahteva kao povredu člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLjP, navodi i „*pogrešnu primenu Zakon o Kosovskoj agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine, čijim je članom 31, predviđeno da od stupanja na snagu ovog zakona, Uredba UNMIK-a br. 2000/60, Uredba UNMIK-a br. 2006/50, Uredba UNMIK-a br. 2006/10, Uredba UNMIK-a br. 2000/60 i Uredbom UNMIK-a br. 1999/23 prestaje da se primenjuje. Netačna primena Uredbe UNMIK-a br. 1999/23 od 15.11.1999.godine, član 2.5, član 2.7, je nezakonit jer je u suprotnosti sa Zakonom o Kosovskoj agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine jer članovi 4,15 i 31“.*

Navodi o povredi člana 32 [Pravo na pravno sredstvo] Ustava

45. Što se tiče navoda o povredi člana 32 Ustava, podnositeljka zahteva smatra da su stav Apelacionog suda i Vrhovnog suda neodrživi, „*jer se polazeći od ove analogije stvara pravna nesigurnost ograničenja i nemogućnosti pokretanja sudskog postupka čak i u slučajevima kada imamo upravne odluke, a još više kada nikada nemamo nijednu*

odluku ko je doneo odluku u vezi provere prava svojine [...]. Na osnovu ovoga postaje jasno da čak i ako se u praksi desi da ima grešaka, na primer, u broju katastarske parcele, ili drugim oblicima koji se mogu uočiti nakon pravosnažnosti presude, ili da stranka propusti rok za korišćenje pravnog leka u pravnom, ili bilo kom drugom obliku, ovo se ne bi moglo promeniti, a ovakav pravni stav suda je u suprotnosti sa načelom materijalne istine“.

Navodi o povredi člana 46 [Pravo na imovinu] Ustava

46. U prilog navodima o povredi člana 46 Ustava, podnositeljka navodi da „*Potražilac prava svojine H.S., je jedno vreme bio u vlasništvu stambenog objekta ovog postupka zbog radnog mesta, za službenu upotrebu, i ova okolnost predstavlja apsolutnu pravnu prepreku da se H.S., proglasi vlasnikom/da ima pravo svojine.*

Navodi o povredi člana 54 [Sudska zaštita prava] Ustava

47. Što se tiče navoda o povredi člana 54 Ustava, podnositeljka smatra da “*Svako uživa pravo na sudsku zaštitu u slučaju povrede ili uskraćivanja bilo kog prava zajemčenog ovim Ustavom ili zakonom, kao i pravo na delotvorne pravne lekove ako se utvrdi da mu je neko pravo je prekršena. Član 54. ovog Ustava sadrži odredbu kojom se svakom pojedincu garantuje pravo na delotvorne zakonske mere, ako se utvrdi da mu je to pravo povređeno“.*
48. Konačno, podnositeljka zahteva traži od Suda da utvrdi povreda prava na pravično suđenje u skladu sa članom 31. Ustava Kosova da nakon ispitivanja i ocenu ustavnih zahteva podnosilaca zahteva za ukidanje rešenja Vrhovnog suda Rev.br.152/2022 od 31.10.2022.godine, rešenja Apelacionog suda CA br.10274 od 05.01.2022.godine i rešenja Osnovnog suda u Prištini C.br.5901/21 04.11.2021, zbog povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima i povredi prava na imovinu iz člana 46. Ustava Republike Kosovo, u vezi sa članom 1. Protokola 1. EKLJP, sa predlogom da se predmet Vrati Osnovnom sudu na ponovno sudjenje.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. „*Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda“.*

Član 32 [Pravo na Pravno Sredstvo]

“Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.”

Član 46 [Zaštita Imovine]

1. *Garantuje se pravo na imovinu.*
2. *Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.*
3. *Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se ekspropriše.*
[...]"

Član 54 [Sudska Zaštita Prava]

"Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom ili zakonom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno."

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6.1 (Pravo na pravično suđenje)

1. *„Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ..., svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.*
[...]"

UNMIK Uredba br.1999/23 O uspostavljanju uprave za stambena i imovinska pitanja i Komisije za imovinska pitanja

Član 2. Komisija za stambena i imovinska potraživanja

[...]

"2.7 Konačne odluke komisije su obavezujuće i izvršne i nisu predmet preispitivanja bilo kojih drugih pravosudnih ili administrativnih organa na Kosovu"

UNMIK Uredba br.200/60 O Stambenim imovinskim zahtevima i pravilima postupka i dokazima upotrebe za stambena i imovinska pitanja i komisije za stambene i imovinske zahteve

član 4 [Vraćanje prava na korišćenje stanova u društvenom vlasništvu izgubljenog zbog diskriminacije]

"4.1 Ovaj član se primenjuje na svako stanarsko pravo posedovanja stana u društvenom vlasništvu koje je ukinuto zbog diskriminacije. "

ZAKON Br. 05/L-010 O KOSOVSKOJ AGENCIJI ZA UPOREĐIVANJE I VERIFIKACIJU IMOVINE

POGLAVLJE II

KOSOVSKA AGENCIJA ZA UPOREĐIVANJE I VERIFIKACIJU IMOVINE

“Član 4. Zadaci i odgovornosti Agencije za upoređivanje i verifikaciju imovine

[...]

2. *Odgovornosti Agencije su:*

[...]

2.3. *sprovođenje odluka KIZ-a, KVOI-a i Komisije za imovinsko stambene zahteve;*”

[...]

Član 15. Pravo na žalbu

1. *“U roku trideset (30) dana od dana obaveštavanja stranaka od strane Agencije o odluci KIZ-a o zahtevu ili o odluci KVOI-a, svaka stranka može podneti žalbu na tu odluku Vrhovnom sudu Kosova, preko Sekretarijata agencije.*
 2. *Osim, ako ovim zakonom ili nekim podzakonskim aktom sa kojim se sprovodi ovaj zakon nije predviđeno drugačije, odredbe Zakona o parničnom postupku shodno se primenjuju u žalbenom postupku pri Vrhovnom sudu.*
 3. *Žalba se može podneti ako:*
 - 3.1. *odluka sadrži neku tešku grešku ili ozbiljno ne sprovođenje stvarnog ili proceduralnog prava; ili*
 - 3.2. *se odluka zasniva na nepotpunim činjenicama ili na pogrešnoj proceni činjenica.*
 4. *Nakon prijema žalbe, Agencija, preko sekretarijata dostavlja stranci ili strankama kopiju i žalbu sa dosijeom komisije u vezi sa njom dostavlja Vrhovnom sudu Kosova.*
 5. *Nakon što stranka podnese žalbu Vrhovnom sudu Kosova, odluka komisije se ne može izvršiti sve dok je slučaj na čekanju za rešavanje u Vrhovnom sudu Kosova.”*
- [...]

POGLAVLJE V IZVRŠENJE ODLUKA

Član 17 Izvršenje odluka

“1. Odluka odgovarajuće Komisije se izvršava trideset (30) dana od dana obaveštavanja stranaka o odluci, ako se Vrhovnom sudu Kosova ne podnose žalba.

Član 19. Iseljenje

1. *Ako se odluka odnosi na iseljenje lica, Agencija dostavlja odluku licu koje je u trenutnom posedu sporne imovine kojom se potvrđuje nalog za iseljenje.*
 2. *Odluka kojom se potvrđuje nalog za iseljenje sprovodi se nakon njegove predaje. Nalog za iseljenje može se sprovoditi protiv svakog lica koje se nalazi na toj imovini u vreme iseljenja*
- [...]

Član 31 Prestanak važenja

1. *“Nakon stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe:*

1.1. *Zakon br. 03/L-079, o izmeni Uredbe UNMIK-a br. 2006/50 o rešavanju zahteva u vezi sa privatnom nepokretnom imovinom uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu, izmenjen i dopunjen članom 5 Zakona br. 04/L-115 o*

izmenama i dopunama zakona koji se odnose na zaključivanje međunarodnog nadgledanja nezavisnosti Kosova

1.2. Uredba UNMIK-a br. 2006/50, o rešavanju zahteva u vezi sa privatnom nepokretnom imovinom uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu.

1.3. Uredba UNMIK-a br. 2006/10 o rešavanju zahteva u vezi sa privatnom nepokretnom imovinom uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu.

1.4. Uredba UNMIK-a br. 2000/60 o imovinsko stambenim zahtevima i pravilima procedure i dokaza direkcije za imovinska i stambena pitanja kao i Komisije za imovinske i stambene zahteve.

1.5. Uredba UNMIK-a br. 1999/23 o osnivanju Direkcije za imovinska stambena pitanja”

Ocena prihvatljivosti zahteva

49. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.

50. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

[...]

51. Sud se takođe poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47 *[Individualni zahtevi]*

„1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva“.

Član 48 *[Tačnost podneska]*

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori“.

Član 49 *[Rokovi]*

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku ...“.

52. Što se tiče ispunjenja ovih zahteva, Sud utvrđuje da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno ppresudu [Rev.br.152/2022] Vrhovnog suda od 11.oktobra 2022.godine, nakon što je iscrpela sva pravna sredstva. Podnositeljka zahteva je takođe naglasio prava i slobode za koje navodi da su mu povređena, u skladu sa zahtevima člana 48. Zakona i podnela je zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona.
53. Sud se takođe poziva i na pravilo 39 (2) Poslovnika, koje propisuje:
- “(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.*
54. Sud prvo ističe da gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) i Suda, omogućava poslednje navedenom da proglašava zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika.
55. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih “očigledno neosnovanim navodima”. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi “četvrtog stepena”; (ii) navodi koji se kategorišu kao “očigledni ili jasni nedostatak povrede”; (iii) “nepotkrepljeni ili neobrazloženi” navodi, i na kraju, (iv) “konfuzni i nejasni” navodi (vidi, slučajeve ESLJP-a, *Kemmachev protiv Francuske*, aplikacija br. [17621/91](#), kategorija (i), *Mentzen protiv Latvije*, Aplikacija br. [71074/01](#), kategorija (ii) i *Trofimchuk protiv Ukrajine*, Aplikacija br. [4241/03](#), kategorija (iii)).
56. U smislu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno, ocenjujući da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će se prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanu u ovom zahtevu i na relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
57. Vraćajući se na konkretan slučaj, Sud podseća da je podnositeljka zahteva pokrenula više postupaka pred nadležnim organima i redovnim sudovima, a sve u cilju ostvarivanja imovinskih prava nad predmetnim stanom. Svi ti postupci su se završili pravosnažnim odlukama. Da bi Sud u nastavku mogao u potpunosti da odgovori na navode podnositeljke zahteva, on prvo treba da utvrdi koji sudski postupak ona osporava pred sudom.
58. Shodno tome, Sud nalazi da je prvi postupak vođen pred Direkcijom, i da je on trajao u periodu od 2005 do 2008 godine. U tom periodu KIZK, kao nadležni organ Direkcije, doneo je 2 rešenja, od kojih prvostepeno rešenje [HPCC/D/226/2005-A-&C], i drugostepeno rešenje [HPCC/D/226/2005-A&C], koje je postalo pravosnažno.
59. Sud primećuje da je u ovim rešenjima KIZK, imovinsko pravo nad predmetnim stanom dodelio licu H.S., na osnovu člana 4 UNMIK Uredba br.200/60, dok je podnositeljki zahteva prizno pravo kategorije C.

60. Drugi sudski postupak u kome je podnositeljka zahteva bila stranka, pokrenulo je lice H.S., tokom 2019.godine, pred KAUVI, koja je shosno zakonu Br. 05/L-010, postala nalsednica Direkcije, pri tome preuzimajući i deo ovlašćenja koja je Direkcija imala. Sud uvidom u član 4, stav 2.3, pomenutog zakona nalazi, da je KAUVI, kao naslednica Direkcije preuzela na sebe i obaveze, izvršenja rešenja KIZK. Upravo sa time u vezi lice H.S., je u zahtevu tražilo od KAUVI izvrši rešenja [HPCC/D/226/2005-A-&C] i [HPCC/D/226/2005-A&C], u vezi sa njegovim imovinskim pravima.
61. Sud nalazi da je KAUVI, po zahtevu lica H.S., donelo dva obaveštenja o priznanju imovinskih prava, među kojima je bilo i obaveštenje [br.DS 002241], od 28. oktobra.2020.godine, koje je u sebi sadržalo i naredbu da lice (podnositeljka zahteva) napusti predmetni stan, kao i da se odobri upis imovinskih prava u katastar na lice H.S.
62. Upravo podnositeljka zahteva je osporavajući obaveštenje [br.DS 002241], KAUVI od 28.oktobra 2020.godine, pokrenula i dva sudska postupka, koji su paralelno vođeni pred Osnovnim sudom i Vrhovnim sudom.

Postupak pred redovnim sudovima

63. Sagledavajući postupke koji su vođeni pred redovnim sudovima, Sud ne može a da ne primeti da je podnositeljka prvo pokrenula postupak pred Osnovnim sudom u kome je tražila uvođenje mere obezbeđenja nad predmetnim stanom, i dok je taj postupak trajao, ona je shodno Članu 15. [Pravo na žalbu], zakona Br. 05/L-010, o KAUVI, podnela žalbu Vrhovnom sudu protiv obaveštenja KAUVI [br.DS 002241], od 28.oktobra 2020.godine.
64. Sud podseća da član 15 Zakona Br. 05/L-010 o KAUVI u relevantnom delu glasi;
- “U roku trideset (30) dana od dana obaveštavanja stranaka od strane Agencije o odluci KIZ-a o zahtevu ili o odluci KAUVI-a, svaka stranka može podneti žalbu na tu odluku Vrhovnom sudu Kosova, preko Sekretarijata agencije.*
65. Dakle, sagledavajući prvo postupak koji je vođen pred Osnovnim sudom u vezi sa uvođenjem mere obezbeđenja, Sud nalazi da je Osnovni sud dva puta rešenjima odbijao predlog podnositeljke zahtev,a pri tome zaključujući da je on nenadležan da se bavi predmetnim pitanjem. Sud takođe nalazi da je Apelacioni sud dva puta usvajao žalbe podnositeljke zahteva pri tome vraćajući predmet na ponovno suđenje. Sud ovde mora da navede da su rešenja Apelacionog suda kojim je predmet vraćan Osnovnom sudu bila isključivo u odnosu na proceduralne propuste u vođenju postupaka pred Osnovnim sudom, a ne u vezi sa odlučivanjem o suštini predloga podnositeljke zahteva.
66. Sud dalje nalazi da je 24.decembra 2020.godine, Vrhovni sud postupajući po žalbi podnositeljke zahteva koju je podnela pozivajući se na člana 15 zakona br.05/L-010, doneo rešenje [GJSK-KPA-A-004/2020], kojim je odbacio njenu žalbu, zaključujući *“da je rešenje [HPCC/D/226/2.005/A&C], od 22.10.2005. godine, pravosnažno i konačnog oblika u skladu sa članom 2. stav 7. gore pomenute Uredbe br.1999/23, na isto se u ovoj fazi ne može uložiti žalba, niti prema Uredbi UNMIK-a br.2000/60”.*
67. Sud nalazi da je ovo rešenje Vrhovnog suda odredilo i dalji ishod postupka povodom zahteva za uvođene mere obezbeđenja koji je po treći put bio pred Osnovnim sudom na odlučivanje. Sud zapaža da je ishodom ovog trećeg ponovljenog postupka koji se završio presudom Vrhovnog suda, u stvari postupak na osnovu koga podnositeljka

zahteva tvrdi povrede člana 31, 32, 46, 54 i 55 Ustava kao i člana 6 EKLjP. Imajući to u vidu, Sud će navode podnositeljke o povredi članova Ustava i EKLjP, sagledati isključivo u odnosu na ovaj sudski postupak.

U odnosu na povrede člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLjP

68. Dakle Sud uvidom u konkretne navode podnositeljke zahteva u odnosu na osporeni sudski postupak nalazi, da podnositeljka zahteva smatra da su njoj povređena prava člana 31 Ustava iz razloga što; **i)** rešenja i presude redovnih sudova povodom odlučivanja o zahtevu za uvođenje mere obezbeđenja nemaju potrebna obrazloženja u odnosu na njena imovinska prava, i, **ii)** zato što su redovni sudovi u ovom delu postupka pogrešno primenili Uredbu UNMIK-a br. 1999/23 od 15. novembra 1999. godine, član 2.5, i član 2.7, a što je u suprotnosti sa Zakonom o Kosovskoj agenciji za upoređivanje i verifikaciju.

i) U odnosu na navod o neobrazloženim sudskim odlukama

69. Što se tiče navoda podnositeljke zahteva u vezi sa neobrazloženim sudskim odlukama, podnositeljka u prvi plan stavlja činjenicu da redovni sudovi nisu obrazložili pitanja u vezi sa njenim imovinskim pravima. Sud ponavlja da prema ustaljenoj praksi ESLjP i Ustavnog suda, član 6. stav 1. EKLjP obavezuje sudove, između ostalog, da obrazlože svoje presude. Ova obaveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente. Mera u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke (vidi presud ESLjP [Ruiz Torija protiv Španije](#), aplikacija br. [18390/91](#) od 9. decembra 1994. godine, stav 29). ESLjP i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali (vidi presudu ESLjP, [Suominen protiv Finske](#), aplikacija br. [37801/97](#) od 1. jula 2003. godine).

70. Međutim, i ako ESLjP tvrdi, da član 6, stav 1 EKLjP, obavezuje sudove da daju razloge za svoje presude, on je takođe smatrao da se to ne može razumeti kao zahteva za detaljnim odgovorom na svaki izneseni argumenat (Vidi: slučajeve ESLjP, presudu [Van de Hurk protiv Holandije](#), aplikacija br. [16034/90](#), od 19. aprila 1994. godine, str. 61., presudu [Higgins i drugi protiv Francuske](#), aplikacija br. [134/1996/753/952](#), od 19. februara 1998. godine, stav 42).

71. Shodno tome analizirajući sadržine odluka sudova iz osporenog postupka na osnovu kojih podnositeljka tvrdi povrede, Sud primećuje da je suštinsko pitanje o kome su sudovi u tom postupku odlučivali bilo isključivo u vezi sa njihovom nadležnošću da se bave i da odlučuju po predlogu za uvođenje mere obezbeđenja. Dakle pitanje imovinskih prava podnositeljke zahteva nije bilo predmet odlučivanja te samim tim sudovi to pitanje nisu ni obrazlagali u svojim odlukama.

72. Sud smatra da je takav stav redovnih sudova ispravan i to iz razloga što je pitanje imovinskih prava nad predmetnom imovinom rešeno *res judicata* rešenjem KZIK, koja je u momentu odlučivanja imala nadležnost da se bavi ovim pitanjem, a i da po njima odlučuje. Sud podseća da se pitanjima pravosnažnost rešenja KZIK, bavio i Ustavni sud, i da je tim povodom on u slučaju KI 104/10, podnosilac zhteva *Dražo Arsić*, doneo i presudu u kojoj je zaključio;

"[...] odlučujući o zahtevu podnosioca Arsić Draže, Ustavni sud je nakon razmatranja postupka u celini, utvrdio da je zahtev podnosioca prihvatljiv. Po

mišljenju Suda, odluka HPCC/REC/66/2006 od 15. jula 2006. god. je konačna, shodno članu 2, stavu 7. UNMIK/UREDBE/1999/23, pa samim tim nije predmet preispitivanja bilo kojih drugih pravosudnih ili administrativnih organa na Kosovu. Pošto je odluka KIZK-a od 15. jula 2006. god. postala res judicata dana 4. septembra 2006. god., podnosilac zahteva je uživao je pravo na posed imovine, zagarantovano članom 46. Ustava i članom 1. Protokola 1 EKLJP, i sud je zaključio da bi se svako mešanje u njegova prava od strane sudova ili administrativnih vlasti moglo smatrati kršenjem njegovih prava.”

73. Shodno tome vraćajući se na prvi navod podnositeljeke zahteva, Sud zaključuje da su njeni navodi da je do povrede člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP, došlo zbog neobrazloženih odluka redovnih sudova povodnom pitanja njenih imovinskih prava, neosnovani, i to iz razloga što redovni sudovi u osporenom sudskom postupku se nisu bavili njenim imovinskim pravima te ih samim tim nisu ni obrazložali u svojim odlukama.

ii) *U odnosu na navod o pogrešnoj primeni zakonskih odredbi*

74. Što se tiče pogrešne primene zakonskih odredbi, Sud nalazi da podnositeljka zahteva tvrdi da je do tih povreda došlo, iz razloga što su redovni sudovi pogrešno primenili “Uredbe UNMIK-a br. 1999/23 od 15.11.1999.godine, član 2.5, član 2.7. kada su odlučivali po njenom predlogu za uvođenje mere obezbeđenja”.
75. Konkretnije, ta navodno pogrešna primena materijalnog prava po navodima podnositeljke, ogleda se u činjenici da su u redovni sudovi u svojim odlukama pozvali na članove Unmik Uredbe, kao osnov na osnovu koga oni ne mogu da odlučuju po njenom predlogu za uvođenje mere obezbeđenja, a što je po njenim navodima u suprotnosti sa zakon Br. 05/L-010 o KAUVI.
76. Sud ovaj navod podnositeljke zahteva smatra neosnovanim i to iz razloga što je uvidom u sadržinu osporenih članova 2.5 i 2.7 gore navedene Unimik uredbe, i obrazloženja odluka redovnih sudova našao, da su se redovni sudovi pozvali na pomenute članove isključivo u odnosu na činjenicu da su rešenja KIZK, shodno pomenutim odredbama postala pravosnažna, i da su ona kao takve od trenutka njihovog donošenja postala izvršna, te da ona ne mogu biti predmet preispitivanja ni od njih kao sudskih organa. Sud nalazi da je to ograničenje upravo propisano članom 2.7 navedene Unmik uredbe, koja u relevantnom delu predviđa, da odluke Komisije “nisu predmet preispitivanja bilo kojih drugih pravosudnih ili administrativnih organa na Kosovu”.
77. Sud smatra da je upravo pozivanje na ove zakonsku odredbe od strane redovnih sudova u proceduralnom smislu opravdano, i to iz razloga što priroda pitanja koja se nalazila ispred njih, odnosila se na imovinska prava koja su bila pravosnažno rešena, te kao takva, ona nisu mogla postati predmet rasprave, a samim tim ni predmet mogućih ograničenja, odnosno, nad njima se nisu mogla uvesti ni mera obezbeđenja kako je to podnositeljka zahteva predlagala.
78. Takav stav redovnih sudova po mišljenju ovog Sud je i u skladu sa načelom pravne sigurnosti propisane i članom 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP. Sud napominje da sama činjenica da je došlo do promene zakonskih propisa i da su pomenute Unmik Uredbe zamenjene zakonom Br. 05/L-010 o KAUVI, ne podržujeva i mogućnost ponovnog bezuslovnog razmatranja pravosnažnih odluka, niti preduzimanja mera kojima bi se drugim ličima ograničavala priznata prava.

79. Imajući u vidu navedeno, Sud smatra da su navodi podnositeljke zahteva, da su redovni sudovi pogrešno primenili materijalno pravo kada su odlučivali po njenom predlogu za uvođenje mere obezbeđenja neosnovani.

U odnosu na navode o povredi člana 32, člana 46 i člana 54 Ustava

80. U prilog navoda o povredama člana 32 Ustava, a što je u vezi sa članom 13 EKLJP, Sud zapaža da njih podnositeljka zahteva dovodi u vezu sa pravičnim suđenjem.
81. U tom kontekstu Sud podseća da član 13. EKLJP svakom licu garantuje pravo na delotvoran pravni lek u okviru nacionalnog pravnog poretka protiv povreda prava priznatih EKLJP. Pravo na delotvoran pravni lek je akcesorno pravo, ali i autonomno procesno pravo. Akcesornost ovog prava znači da na njegovu povredu može da se poziva samo u sklopu i u vezi s povredom nekog drugog prava priznatog EKLJP. S druge strane, njegova autonomnost znači da primena ove odredbe ne pretpostavlja nužno da je prethodno počinjena povreda kakvog drugog supstancijalnog prava iz EKLJP. Naime, čak i u slučaju kada Sud nije ustanovio da je postojala povreda supstancijalnog prava, on je obavezan da proveriti, da li nacionalno pravo sadrži odredbe o delotvornom pravnom leku iz člana 13. EKLJP. Sud, nadalje, podseća da, prema praksi ESLJP član 13. EKLJP, treba tumačiti tako da garantuje „delotvoran lek pred državnim organima“ svakome ko tvrdi da je žrtva kršenja prava i sloboda nabrojanih u EKLJP (vidi presude ESLJP, *Klass protiv Njemačke*, aplikacija br. [5029/71](#), presuda od 6. septembra 1978. godine, serija A, broj 28, str. 29, stav 64; i *Boyle i Rice protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija br. [9659/82](#) i [9658/82](#) presuda od 27. marta 1988. godine, serija A, broj 131, stav 52).
82. Sud podseća da se on u prethodnom delu upravo detaljno bavio navodima podnositeljke zahteva u odnosu na moguće povrede prava na pravično suđenje. Tom prilikom, Sud baveći se mogućim povredama člana 31 Ustava i člana 6 EKLJP, on je takođe na detaljan način opisao sve proceduralne radnje koje je podnositeljka zahteva preduzimala u cilju ostvarivanja svojih prava. Što vodi zaključku da je ona u svakom trenutku imala pravna sredstva koja su bila propisana zakonom, da je ta pravna sredstav ona koristila, da su sudovi po njima odlučivali na način kako je to i predviđeno relevantnim zakonskim odredbama, čime se ne ostavlja sumnja o postojanju mogućih povreda kako člana 32 Ustava tako i člana 54 Ustava, na koje se ona poziva u zahtevu.
83. Shodno tome, Sud smatra da su navodi podnositeljke zahteva o povredama članova 32 i 54 Ustava neosnovani.
84. Sud takođe neosnovanim nalazi i navode podnositeljke zahteva o povredi člana 46 Ustava, i to iz razloga što u postupku koji podnositeljka zahteva osporava, redovni sudovi se nisu bavili pitanjem njenih imovinskih prava, te samim tim nisu po njima ni odlučivali.
85. Konkretnije redovni sudovi su se u svojim odlukama bavili imovinskim pravim podnositeljke zahteva upravo onoliko koliko je to bilo i potrebno, u kontekstu prirode pitanja o kome su odlučivali.
86. Shodno tome, Sud zaključuje, da se zahtev podnositeljke treba proglasiti neprihvatljivim kao očigledno neosnovanim u celini, iz razloga što je posle analize utvrđeno da se njeni navodi kvalifikuju kao navodi koji spadaju u kategoriju (iii) “nepotkrepljeni ili neobrazloženi”, samim tim, ovi navodi podnosioca zahteva su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39. Poslovnika.

87. Dakle zahtev se na ustavnim osnovama, treba odbiti, kao neprihvatljiv, kao što je propisano članom 113 (7) Ustava, utvrđeno članovima 47. i 48. Zakona i kao što je dalje navedeno pravilom 39 (2) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113. 7 Ustava, članovima 47. i 48. Zakona i u skladu sa pravilima 39 (2) Poslovnika, dana 25.maja 2023 godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka Nimani